

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

БАНЧУК-ПЕТРОСОВА О. В.,

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри державного управління і права
(Київський національний університет
культури і мистецтв)

УДК 331.55:331.5:330.34:332.1

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.5.33>

**МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ
ПРАВ ТА СВОБОД ОСОБИ**

У статті проаналізовано міжнародну практику карантинних обмежень прав та свобод особи. З'ясовано, що спалах коронавірусу зумовив введення урядами багатьох країн світу обмежень прав та свобод особи з метою запобігання поширенню цього інфекційного захворювання. Так, у відповідь на пандемію коронавірусу SARS-CoV-2 станом на травень 2020 року понад 100 країн світу запровадили політику часткового або повного блокування окремих прав та свобод для мінімізації її розповсюдження.

З'ясовано, що згідно норм міжнародного права держави не повинні зловживати надзвичайними ситуаціями та запроваджувати заходи щодо придушення будь-яких прав людини. Обмеження, прийняті у відповідь на пандемію COVID-19, повинні бути мотивовані законними цілями охорони здоров'я. Держави повинні забезпечити кожному доступ до їжі, тестування і лікування. Урядовці повинні забезпечити, щоб криза охорони здоров'я не перетворилася на кризу прав людини. Влада повинна прагнути якнайшвидше повернутися до нормального способу життя та уникати надмірного використання надзвичайних повноважень.

Враховуючи, що дуже мало держав, уряди яких запроваджували карантинні заходи, опублікували повідомлення про відступ від міжнародних зобов'язань, пов'язаних із COVID-19, застосування різних видів карантинних обмежень викликає дедалі більше занепокоєння у світової спільноти.

Встановлено, що за обсягом введених карантинних обмежень країни, які зазнали поширення епідемії COVID-19, можна поділити на два типи. Найбільш ефективною вважається китайська модель карантинних обмежень. Незважаючи на серйозні соціальні та економічні наслідки запроваджених заходів, швидкість, з якою Китай виявив спалах та ізолював вірус, дуже вражає. Згідно з офіційними китайськими даними, кількість інфекцій та смертей радикально зменшилася. Незалежно від рівня жорсткості карантинних обмежень кожна з країн так чи інакше відступає від міжнародних зобов'язань, втручаючись у свободи особи та порушуючи її права.

Ключові слова: міжнародна практика, карантинні обмеження, обмеження прав та свобод, порушення прав, карантин, COVID-19, спалах коронавірусу.

Banchuk-Petrosova O. V. International practice of human rights and freedoms quarantine restrictions

According to the analyzed international practical quarantine restriction of truth and human freedom. Eventually, the sleeping coronavirus shoes were introduced by governments, making the global restriction true and free for the individual to be used and exploited. In particular, it was established that they responded to the SARS-CoV-2 coronavirus pandemic in May 2020, when 100 countries invited the policy of a private or full bloc, that there is a truth and a free developer for the ministry.

Given that there is a rule of international law that should not abuse emergencies, and they require to indicate the assumptions of any person. Updates adopted in response to the COVID-19 pandemic must be motivated by legitimate prices that are healthier. The state must have available facilities for testing and use. Officials have indeed seen the crisis when health has not turned into a crisis of the true man. Finally, the authorities must ask for a return to normal lifestyles and unique over-checks of normal life outcomes as soon as possible.

By fulfilling that very little restrained governments, they were simply offered quarantine visits published reports of visits by international people used with COVID-19, using various quarantine cases, could be a growing concern in their organization.

It was updated that with the quarantine restrictions imposed in each country, it was noticed that COVID-19 can be divided into two types. Given that the Chinese model of quarantine restrictions is used. After all, despite the serious social and economic consequences, the speed with which China, which slept and turned off the virus, is very impressive. According to official Chinese data, the number of dangerous situations and deaths appeared radically quickly. At the same time, regardless of the various quarantine restrictions, they are somehow deviating from the international side of the country, which is trying to include their individual freedom and communicate their rights.

Key words: *international practice, reduction of quarantine, restriction of truth and freedom, true truth, quarantine, COVID-19, coronavirus burning.*

Вступ. Спалах коронавірусу зумовив введення урядами багатьох країн світу обмежень прав та свобод особи з метою запобігання поширенню інфекційного захворювання, оголошеного Всесвітньою організацією охорони здоров'я глобальною пандемією.

Постановка завдання. Обмеження права власності, права на вільне пересування, права мирних зібрань, права на освіту тощо не суперечать міжнародному праву. Карантинні обмеження вже давно довели свою ефективність, проте застосування відповідних заходів викликає чимало питань щодо дотримання міжнародних стандартів їх запровадження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання застосування карантинних обмежень в аспекті протидії поширенню коронавірусу неодноразово привертало увагу науковців. Окремі аспекти цієї теми вивчали J. Pugh, T. Sultan, N.F. Coghlan, M. Acton, C. Bayntun, R. Kirby, S. Wessely, C. Nyamutata, E. Richardson та багато інших. Однак міжнародна практика застосування карантинних обмежень залишилася поза увагою вітчизняних науковців.

Мета статті – проаналізувати міжнародну практику карантинних обмежень прав та свобод особи.

Результати дослідження. У відповідь на пандемію коронавірусу SARS-CoV-2 станом на травень 2020 року понад 100 країн світу запровадили політику часткового або повного блокування окремих прав та свобод для мінімізації її розповсюдження.

Так, уряд Великобританії прийняв Закон «Про коронавірус-2020 (Каліфорнія)», який наділяє владу повноваженнями вводити обмежувальні заходи щодо працівників системи охорони здоров'я. Зокрема, працівники системи охорони здоров'я уповноважувалися

ухвалювати рішення щодо вивезення особи до місця, придатного для скринінгу та оцінки стану її здоров'я. Після обстеження працівники системи охорони здоров'я можуть також вимагати, щоб особа залишалася на цьому місці на період, що не перевищує 48 годин.

У випадках підтвердження інфікування, якщо скринінг був непереконаливим, якщо є підстави вважати, що особа залишається заразною, працівники системи охорони здоров'я можуть затримати таку особу у визначеному місці протягом визначеного періоду, який не може перевищувати 14 днів [10, с. 5–6].

Крім того, як і у більшості країн, у Великобританії запроваджується заборона великих зборів, таких як футбольні матчі і концерти [4]. 16 березня 2020 року уряд Великобританії ухвалив рекомендації, в яких закликав літніх людей залишатися вдома, співробітників – працювати з дому, а також уникати масових зібрань, пабів, клубів і театрів. Проте, вперто наполягаючи на опорі на науку, Великобританія залишила відкритими школи [9].

Законами від 23 лютого, 8, 9 та 11 березня 2020 року низку масових обмежувальних заходів щодо свободи пересування було введено урядом Італії. Сутність таких обмежень зводиться до заборони пересування, за винятком пересувань, необхідних для виконання трудових зобов'язань, а також пов'язаних із ситуаціями необхідності, здоров'ям або поверненням додому. Причина такого руху повинна бути самосертифікованою на урядовому веб-сайті.

З лютого було запроваджено карантин та ізоляцію для осіб, які були у тісному контакті з інфікованою особою, та тих, які повернулися з зони ризику. Такі особи протягом останніх 14 днів повинні залишатися вдома та під віддаленим наглядом з боку органів системи охорони здоров'я. Згодом заборонено громадські збори, зустрічі, спортивні та освітні заходи, тренажерні зали. Винятки стосуються ресторанів, барів, магазинів і місць богослужіння (серед інших), у яких повинно бути забезпечено дотримання дистанції між особами хоча б на один метр.

З 12-25 березня обмежувальні заходи було посилено: лише вузький перелік магазинів (наприклад, супермаркети, магазини інформаційних технологій та електроніки, аптеки) могли залишатися відкритими; ресторани та бари за умови вузьких винятків були зачинені; транспорт зводився до істотного мінімуму.

Карантин поширюється на усіх, хто був у постраждалих регіонах за попередні 14 днів [8]. Нині в Італії, яка кілька місяців тому була епіцентром епідемії коронавірусу у Європі, також почали поетапно пом'якшувати карантин. З 15 червня стартував третій етап послаблень: дозволили роботу театрів, кіно, літніх таборів для дітей. Також із 20 червня в країні відновили чемпіонат із футболу. При цьому в транспорті і закритих приміщеннях все одно потрібно носити маски [5].

Карантинні обмеження Вірменії, Естонії та Латвії передбачають заборону в'їзду до них всім або деяким особам, які не є громадянами чи законними резидентами. Крім того, Вірменія передбачає заборону своїм громадянам виїжджати з країни, за винятком перевезення вантажів. Закрила міжнародні пасажирські перевезення влада Латвії. Латвійський уряд звернувся до громадян з вимогою скасування, відкладення і не планування всіх відвідань у країни, які постраждали від COVID-19, і закликами до осіб утримуватися від закордонних поїздок [4].

Багато обмежень, вже накладених у відповідь на поширення Covid-19, передбачали необхідність закриття магазинів, ресторанів та інших громадських закладів із подальшим впливом на економіку не лише для їх власників або операторів, а й для тих, хто їм постає деякі предмети, які останні могли б надавати, втрачаючи частину або всю їх цінність. Заборони з таким впливом передбачені в межах карантинних обмежень вказаних вище країн [4].

Значно жорсткішою є антикоронавірусна політика Китаю. У ЗМІ було опубліковано знімки про те, як людей із застосуванням фізичного примусу відправляють на карантин. У період найбільшого спалаху рух понад 50 мільйонів людей у провінції Хубей було обмежено. Не курсували і всі види транспорту [9]. Зауважимо, що затримання інфікованої особи є останнім засобом для запобігання поширенню захворювання, оскільки менш суворі заходи були визнані недостатніми для захисту інтересів суспільства [4].

Важливе значення для запобігання поширенню епідемії коронавірусу у Китаї також мало втручання уряду у право на конфіденційність через цифровий нагляд та збір інформації. Китайський уряд почав відстежувати деяких своїх громадян за допомогою програмного забезпечення, яке аналізує їх особисті дані [9].

Необхідно зазначити, що китайська модель карантинних обмежень вважається найбільш ефективною. Про це натякнув генеральний директор ВООЗ, і такі висновки є цілком обґрунтованими. Незважаючи на серйозні соціальні та економічні наслідки запроваджених заходів, швидкість, з якою Китай виявив спалах та ізолював вірус, дуже вражає. Згідно з офіційними китайськими даними, кількість інфекцій і смертей радикально зменшилася.

Згодом китайську практику щодо цифрового нагляду запозичили та успішно впровадили декілька інших країн. Одними з перших країн, які розгорнули цифрові програми для відстеження та моніторингу контактів, пов'язаних із COVID-19, були Південна Корея та Швейцарія. Записи про місцезнаходження стільникового телефону у цих країнах були визнані такими, що надають потужні інструменти для забезпечення обмежень, пов'язаних із COVID-19.

Південна Корея використовує дані стільникового телефону для відстеження контактів інфікованих осіб, а також осіб, які могли піддатися впливу інфекції, контролю за дотриманням карантинів та самоізоляції. У Швейцарії влада використовувала групові дані оператора мобільного зв'язку Swisscom, щоб визначити дотримання національного порядку, що обмежує кількість осіб під час громадських зборів. За даними Федерального управління охорони здоров'я, Swisscom надав уряду дані про випадки, коли збиралося по 20 і більше користувачів мобільних телефонів. Зауважимо, що з дати ухвалення відповідного наказу набагато менше користувачів Swisscom почали рухатися чи збиратися у великі групи [9].

І карантини, і обмеження на поїздки широко застосовуються як заходи охорони здоров'я, покликані зупинити поширення вірусу. Вони різняться за видами та масштабами. Враховуючи те, що дуже мало держав, уряди яких запроваджували карантинні заходи, опублікували повідомлення про відступ від міжнародних зобов'язань, пов'язаних із COVID-19, застосування різних видів карантинних обмежень викликає дедалі більше занепокоєння у світовій спільноті. Здається, що держави:

- 1) ігнорують міжнародні права людини та принципи;
- 2) діють відповідно до ст. 4 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (далі – Пакт), яка встановлює, що під час надзвичайного становища в державі, при якому життя нації перебуває під загрозою і про наявність якого офіційно оголошується, держави-учасниці цього Пакту можуть вживати заходів на відступ від своїх зобов'язань за цим Пактом тільки в такій мірі, в якій це продиктовано гостротою становища, за умови, що такі заходи не є несумісними з іншими зобов'язаннями за міжнародним правом і не тягнуть за собою дискримінації виключно на основі раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії чи соціального походження [3], але не дотримуючись процедурних вимог;

- 3) вважають, що будь-яке обмеження міжнародних прав людини є виправданим, враховуючи обмежений характер порушеного права [9].

Нині 13 держав-членів ЄС висловили стурбованість з приводу впливу коронавірусних обмежень на стан верховенства права і основні права людини. Бельгія, Данія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Ірландія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Португалія, Іспанія, Швеція у спільній заяві наголосили, що надзвичайні заходи повинні обмежуватися тим, що є у край необхідним, носити пропорційний і тимчасовий характер, підлягати регулярному контролю і поважати принципи й зобов'язання міжнародного права. Вони не повинні обмежувати свободу вираження думок або свободу преси [2].

Зауважимо, що згідно норм міжнародного права держави не повинні зловживати надзвичайними ситуаціями та запроваджувати заходи щодо придушення будь-яких прав людини. Обмеження, прийняті у відповідь на пандемію COVID-19, повинні бути мотивовані законними цілями щодо охорони здоров'я. Держави повинні забезпечити кожному доступ до їжі, тестування і лікування. Урядовці повинні забезпечити, щоб криза охорони здоров'я не перетворилася на кризу прав людини. Влада повинна прагнути якнайшвидше повернутися

до нормального способу життя та уникати надмірного використання надзвичайних повноважень [12]. Такі заходи повинні бути не більшими, ніж суворо необхідні, які тягнуть за собою існування гарантій від можливого зловживання повноваженнями [4].

Висновки. Результати здійсненого дослідження дозволяють зробити висновок про те, що за обсягом введених карантинних обмежень країни, які зазнали поширення епідемії COVID-19, можна поділити на два типи:

- 1) країни, які запровадили менш жорсткий карантинний режим;
- 2) країни, які запровадили більш жорсткий карантинний режим.

Незалежно від рівня жорсткості карантинних обмежень кожна з країн так чи інакше відступає від міжнародних зобов'язань, втручаючись у свободи особи та порушуючи її права. Зокрема, карантинні обмеження посягають на свободу пересування, свободу мирних зібрань, право на конфіденційність, право на освіту, право на приватне та сімейне життя тощо. Варто зауважити, що міжнародна практика карантинних обмежень прав та свобод особи потребує подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Європейський суд з прав людини : Посібник зі статтею 8 Європейської Конвенції про права людини. URL: <https://www.echr.coe.int/> Документи / Guide_Art_8_ENG.pdf (дата звернення: 18.08.2020).
2. Коронавірус: 13 держав ЄС стурбовані через стан демократії в умовах карантину. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/04/2/7108267/> (дата звернення: 18.08.2020).
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_043 (дата звернення: 18.08.2020).
4. У якій мірі боротьба з коронавірусною інфекцією допускає обмеження прав людини. Закон і бізнес. 04.04-10.04.2020. URL: https://zib.com.ua/ua/142070covid19_i_konvenciya_u_yakiy_miri_borotba_z_koronavirusnoyu.html (дата звернення: 18.08.2020).
5. Які карантинні обмеження зараз діють у країнах світу. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/06/30/infografika/svit/yaki-karantynni-obmezheniya-zaraz-diyut-krayinax-svitu> (дата звернення: 18.08.2020).
6. Acton M., Bayntun C., Kirby R., S. Wessely. Coronavirus: Reducing the impact of quarantine. *Trends in Urology & Men's Health*. 2020. № 11(2). P. 6–8.
7. Cheong W.D. How Korea responded to a pandemic using ICT flattening the curve on COVID 19. 2020. URL: <https://www1.president.go.kr/petitions/585290> (дата звернення: 18.08.2020).
8. Coghlan N.F. Rights in a time of quarantine: an extended look. 2020. URL: <https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/66734/Rights%20in%20a%20time%20of%20quarantine%20an%20extended%20look%20by%20Niall%20Coghlan%20-%20UK%20Human%20Rights%20Blog.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 18.08.2020).
9. Nyamutata C. Do Civil Liberties Really Matter During Pandemics? *International Human Rights Law Review*. 2020. № 9(1). P. 62–98.
10. Pugh J. The United Kingdom's Coronavirus Act, deprivations of liberty and the right to liberty and security of the person. *Journal of Law and the Biosciences*. 2020. № 7(1). P. 1–14.
11. Richardson E., Devine C. Emergencies End Eventually: How to Better Analyze Human Rights Restrictions Sparked by the COVID-19 Pandemic Under the International Covenant on Civil and Political Rights (June 4, 2020). Eric Richardson & Colleen Devine, Emergencies End Eventually: How to Better Analyze Human Rights Restrictions Sparked by the COVID-19 Pandemic Under the International Covenant on Civil and Political Rights, 42 MICH. J. INT'L L. (Forthcoming). URL: <https://ssrn.com/abstract=3643253> (дата звернення: 18.08.2020).
12. Sultan T. COVID-19: Quarantine and human rights. *Journal of the Pakistan Medical Association*. 2020. № 1. URL: https://www.unboundmedicine.com/medline/citation/32515401/COVID-19:_Quarantine_and_human_rights (дата звернення: 18.08.2020).

